

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Usuris, & interesse, Pars II. de Cambiis, Pars III. de Censibus, Pars IV. de Societatibus Officiorum

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XXII. Ravennaten. Fructuum. An fructus recompensativi debiti ex æquitate l. curabit penedente solutione pretii rei fructiferæ, debeantur, si emptor per Judicis sequestrum, vel inhibitionem ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74112)

quorum fructus licetè conveniri possunt ad septem vel octo pro centenariò, quia hæc major summa repartita in vero valore non excedit taxam legalem.

Sive etiam quod major fructuum taxa dici possit pars pretii, quia nempe isto intuitu res vendita esset minus quam in effectu valeat, cum tunc non dicatur accessio prohibita & usuraria, sed potius dicatur pars pretii, seu dicantur fructus restaurativi damni, quod pariter venditor, vel e converso, compensativi lucri, quod ita emptor percipit in pretio correlative diminutio, dummodò augmentum sit dictæ diminutioni proportionatum, atque absit usurarum fraus, ita ut dici non possit color quaesitus. Undè propterea regula generalis & indeterminate desuper dari non potest, sed totum pendet ex singulorum casuum individuâ circumstantiis pro iudicis prudenti arbitrio regulandis.

Et ex his pro creditore prodiit resolutio super inhibitionis moderatione, facilius in his casibus concedenda, cum debitori ex processu executivo nullum causetur præjudicium, quia si ratione fructuum solvit in excessu ac ultra debitum, sibi consultum est cum sorte principali, quam habet in manibus ita diminuendam, Et e contra si fructus debentur, irreparabile est creditoris præjudicium ex retardatione.

Ex eisdem fundamentis idem longè post hæc obtinuit in Rota in una coram Bichio Baren. Salviani pro Laura Barone & Isabella Regna contra Leonardum de Rubens, ubi agebatur de pretio domus cum taxa conventionali fructuum recompensativorum ad rationem septem pro centenariò, in qua causa prodierunt decisiones 10. Junii 1652. & 24. Martii 1653. coram præfato Bichio.

RAVENATEN.

FRUCTUUM,

PRO

PP. JESUITIS RAVENNÆ.

Responsum pro veritate.

An fructus recompensativi debiti ex æquitate l. enrabis pendente solutione pretii rei fructificæ, debeantur, si emptor per iudicis sequestrum, vel inhibitionem impeditus fuit nè solveret.

SUMMARIUM.

- 1 Casus controversie.
- 2 Dicitur punctuale alicujus Doctoris absque contradicente, an & quando attendi debeat pro casu legis.
- 3 Consulentiū auctoritas suspecta.
- 4 Fructus recompensativi ob quam rationem debeantur.
- 5 Debentur etiam cessante mora vel culpa debitoris in solvendo.
- 6 Ampliatur etiam si emptor protestetur.
- 7 Non debentur ex dilatore conventionali.
- 8 An impedimentum ex facto iudicis excuset.
- 9 Quando emptor a dictis fructibus excusetur.
- 10 An sequestrum excuset.
- 11 De alio casu controversie.
- 12 Et de alio casu consimili, & quod excuset depositum.

- 13 Sequestrum sive iustum, sive iniustum excuset, & de ratione.
- 14 Non excuset si est collusivum, & affectivum.
- 15 An excuset si supervenit post moram.
- 16 Non excuset a fructibus recompensativis, nisi fiat depositum ut supra nu. 8. & 9.
- 17 An depositum non bene factum excuset.
- 18 Quomodo in hac materia iudicandum sit.

DISC. XXII.

FACTA per PP. Collegii Societatis Jesu Ravenarum venditione cuiusdam prædii si iudicari pro scuto 2000. Petro de Petris, ex quibus delegarunt scut. 1200. solven. quibusdam de Morettis, cum ad instantiam eorundem venditorum factum esset sequestrum, seu iudicis inhibito emptori, nè dictas pecunias delegatas solveret, sed penes se retineret, donec alias per ipsum iudicem mandatum esset, undè sequitur est, quod emptor spatio annorum sex, rem & pretium tenuerit, dubitatum fuit, an hoc medio tempore ad fructus recompensativos teneatur, & cum pro parte emptoris allegaretur punctualis auctoritas Pacian. consil. 111. de iure interrogatus pro veritate.

Respondi, quod licet apud nostros receptum sit, ut dictum punctuale alicujus Doctoris absque contradicente pro casu legis haberi debeat Mart. voto 6. num. 7. Rot. dec. 122. in fine par. 5. rec. cum aliis copiose cumulatis per Adde. ad decif. 20. num. 42. par. 3. rec. juxta secundam impressionem, Attamen id intelligendum est, ubi tale dictum aliquod habet juris fundamentum, vel legalem rationem, ita ut à juris principiis non deviet, secus si absque fundamento, seu cum non veris præsuppositis loquatur, ut per Castil. tom. 2. contr. cap. 23. numer. 16. Cyriac. contr. 50. numer. 3. & Rot. decif. 438. numer. 10. & 13. par. 9. rec. ubi concordantes; Et hoc maxime, ubi tractatur de dicto Consulentiū, quorum fides semper suspecta est, cum ad pecuniam vel clientis affectionem scribere solent, multa minus vera assuamant, proindeque integri testes habendi non sunt, ut per Caball. resol. crim. 287. nu. 85. & Rot. 3. d. dec. 438. numer. 12. par. 9. rec. Undè bene Franch. decif. 260. num. 5. in fine, & seq. advertit, quod ubi allegantur consilia, opus esset videre decisiones in eo casu emanatas, quod etiam habetur per Rotam in Landen. census 21. Junii 1666. coram Taja in fine; Quotidie siquidem experimur, quod Advocatorum munus exercentes, atque ad causæ servitium scribentes, multa ingeniose in puncto juris assumunt, quæ in iudicando rejiciuntur; Nec aliàs dicta propositio intelligenda est, nisi ubi agitur de puncto factis dubio, in quo juris principiis vel rationibus hincinde colluctantibus, vel deficientibus, omnino incertum remaneat, quid iure statutum sit; Tunc enim punctualis decisio Doctoris spectanda est, aliàs enim esset dare auctoritatem Imperialem cuiuslibet Doctori ejus scripta imprimere volenti, faciendi leges, quod utique omnino absurdum est, undè propterea bene fundati, & veri Doctores per juris principia magis quam per Doctorum præsertim modernorum & consulentiū multo minus collectorum dicta veritatem perquirere solent.

Quicquid ergo Clienti inserviando dicat Pacian. consil. 111. cujus tantum, non gustato nec examinato articulo, relator est Pairell. jun. in addit. ad expeditionem senioris annot. 30. num. 10. loquendo

do cum solo sensu veritatis, Respondi, omninò de jure verius videri, emptorem, qui non soluto pretio rem emptam retinuit, & fructus percepit, cessante conventionali dilatione, teneri ad fructus recompenlativos, quamvis ex iudicis sequestro vel quocumque alio legitimo & iusto impedimento fuerit excusabilis, ita ut de morare dargui non valeat, quoniam, quicquid voluerint aliqui de quibus *Pacian. d. conf. 111.* omninò receptum ac verius est, huiusmodi fructus non deberi ratione moræ, sed propter usum rei, qui ex impedimento diminutus non est, & nè contingat emptorem ita esse in lucro de re aliena, & cum alterius iactura locupletari.

Undè propterea venditor huiusmodi fructus consequi dicitur, non tanquam usuras vel interesse ratione retardatæ solutionis, sed tanquam rem propriam, quasi quod interim quod pretium non solvitur, ex quadam legis æquitate & fictione, ad istum effectum fructuum, res vendita perseverare dicatur in priori dominio venditoris; Atque hinc sequitur, quod etiam si ex istius facto vel culpa positiva pretium non solvatur, adhuc receptum est, fructus deberi, ex deductis per *Gabr. conf. 56. num. 3. lib. 1. latè Surd. conf. 101. num. 23. cum seq. Leotar. de usur. quest. 27. num. 27. cum duobus sequen. Gratian. discept. 588. numer. 22. & sequen. bene Rota decis. 370. 397. & 424. par. 3. rec. quod etiam dixit apud Duran. decis. 34. num. 26. cum sequen. In Romana Cambiorum 28. Aprilis 1651. §. Siquidem coram Verospio, & omnium meo iudicio melius Beltramin. ad Greg. decis. 297. num. 12.*

Idque adeo verum, ut procedat etiam si præviso casu impedimenti, expressè emptor sibi ex pacto consuluerit, ut non teneatur pretium solvere, donec ex parte venditoris implementum sequatur, ut ex *Rota Gratian. & aliis locis citat. Leotar. dicta qu. 27. num. 30.*

Atque uno tantum casu emptor ab huiusmodi fructibus non soluto pretio excusabilis videtur, ubi scilicet concurrat dilatio conventionalis, non alia ratione, nisi quia hæc dicitur pars pretii, quod intuitu fructuum interim solutione pendente percipiendorum præsumitur esse majus, ut bene *Leotar. loco cit. & Rot. in alleg. decis. præsertim dicta decis. 424. par. 3. rec.*

Nec refert, quod omnes dictæ auctoritates & decisiones, loquantur de impedimento proveniente ex non implemento seu alio facto venditoris, non autem ubi agitur de impedimento proveniente ex præcepto iudicis, quoniam inter unum casum & alterum nulla de jure dignoscitur differentia; Quinimò majus est factum partis, nempe venditoris, qui volens poterat majorem dilationem emptori gratiosè concedere, ac fructus condonare, quod dici non potest de iudice, cui non conceditur de alienis disponere. Et nihilominus, quamvis in venditore non adimplente seu aliàs emptorem impediante, tacita dilatio resultare dicatur, attamen quia non est de illa dilationis specie, quæ ab initio in contractum deducta, dici possit pars pretii, non excusat, ex jam dicta irrefragabili ratione, quod huiusmodi fructus non debentur propter culpam vel moram debitoris, sed propter usum rei, quem non soluto pretio habere non debuit, sive solutionis defectus provenerit ex unius vel alterius culpa, quia semper idem resultat effectus perceptionis huiusmodi fructus sine causa cum illicita locupletatione de alieno, habendo eodem tempore, rei & pretii usum duplicatum.

Eoque magis in hanc sententiam omninò deve-

niendum dicebam, quia tractabatur de fructibus temporis notabilis, ita ut emptor verè de alieno locuples fieri diceretur, poterat enim venditor inhibitus de facili impedimentum remove, atque se ab huiusmodi onere eximere, deponendo pretium penes eundem iudicem inhibentem; Atque pro clarius refellenda opinione *Paciani*, quem non habemus inter milites adeo gravioris armaturæ, observabam, quod ipse innititur falso & rejecto fundamento, quod scilicet isti fructus ratione moræ potius deberentur; Undè tanquam innitens minus verò fundamento non est attendendus.

Uno autem tantum casu (cessante conventionali dilatione) emptor non soluto pretio ab huiusmodi fructibus excusandus videtur, sive impedimentum proveniat à præcepto iudicis, sive à non implemento, vel alio facto venditoris, ubi scilicet constaret eum interim tenuisse otiosam pecuniam ad hoc paratam, aliis usibus non applicabilem, ita ut si huiusmodi fructus solvere cogeretur, esset in damno & iactura, quibus subjacere non debet ex culpa venditoris; Quod frequenter in praxi contingere solet, quia nempe quis vendat ejus bona, seu aliàs pecuniam obtineat vinculatam ad effectum investendi, & quæ destinata in effectum rei fructifera deponatur in banco ad effectum illam solvendi venditori, postquam ad impleta fuerint ea, quæ in contractum deducta sunt, tunc enim emptor non dicitur esse in lucro, atque pretium ex ejus parte dicitur jam solutum, ita ut cesset duplicatus usus, tam rei, quam pretii, & in qua duplicati usus ratione consistit istorum fructuum debitum, & hæc mihi videbatur certa & genuina veritas.

Et nè desit auctoritas punctualis, dum juxta modernum abusum, potius dicta indigesta vel male fundata DD. attenduntur, quam juris vera principia & propositiones, ita in individuo fructuum recompenlativorum pretii non soluti, ut debeantur non obstante sequestro ad veritatem *doctissimus Leotar. de usur. quest. 38. numer. 26. vers. vel nisi pecunia debeat*; Et mirificè idem comprobatur ex *decisione 103. Caput. par. 1.* ubi quod fructus census debentur, quamvis debitor esset promptus restituere sortem, impeditus à sequestro, quam decisionem refert & sequitur *Carrocc. de sequestro p. 3. quest. 23. Leotar. dicta quest. 38. numer. 26. in principio.*

Eundem punctum post hæc scripta disputandum habui in Signatura iustitiæ in una *Foro sempronien. pecuniaria pro Valerio Zanca* emptore prætendente non teneri ad hos fructus ob sequestrum sibi factum, contra quem A. C. relaxavit mandatum; Isto autem casu videbatur adesse aliqua major probabilitas, quoniam sequestrum factum erat ad instantiam unius ex creditoribus, & respectivè venditoribus, sed nisi probaretur verè emptorem habuisse solutioni promptam pecuniam, quam ex hoc impedimento retinuerit otiosam, adhuc idem dicendum credebam, quia non potest factum unius aliis præjudicare, atque de facili emptor posset cum uno ex pluribus colludere, ideoque totus punctus esse videtur, an emptor sit in lucro habendi rem & pretium.

Longè autem post hæc scripta consimilem controvertiam disputavi coràm Prælato iudice commissario in una *Eugubina* pro Cenciatis, cum Comite Francisco de Benis; Cum enim iste vendidisset illis de anno 1654. prædium pro scuto 2700. ex quibus soluti fuerunt 2000. data dilacione pro residuo, qua pendente, ad instantiam aliquorum creditorum venditoris factum fuit mandatum sequestratum

emproribus, ne solverent sub pœna duplicata solutionis, dictique emptores illinc ad triennium, de anno scilicet 1657. mense Septembris, dictum residuum deposuissent penes idoneum publicum campforem, à quo de mense Novembris sequentis venditor habuit scut. 200. sub obligatione, vel illos restituendi, vel excomputandi in dicto deposito, quod jam sibi fuerat intimatum; Hinc ad plures annos venditor præterdere cepit fructus recompenfativos sub dicta rata cadentes pro toto tempore decurso, atque mandatum executivum in prima instantia obtinuit, per A. C. in secunda instantia cum sententia absolutoria revocatum; Unde commissa causa alterius appellationis Prælato, hic difficultatem habebat ex motivo nullitatis dicti sequestri ex eo, quod per Judicem incompetentem, ac non servatis de jure servandis, illud appositum esset.

Hanc autem difficultatem ego in hac tertiana instantia pro emptore scribens, etiam cum sensu veritatis, minus probabilem dicebam, quoniam sequentium sive iustum, sive iniustum excusat, ut in specie Seraphin. decis. 912. num. 1. & 2. confirmata coram eodem dec. 919. Leotar. de usur. quest. 38. num. 25. in fine, ex ea clara ratione, quod Judicis inhibito sive iusta, sive iniusta timenda est, neque in facultate inhibiti repositum esse debet, Judicis partes assumere, atque judicare de nullitate vel injuria ejus, quod iudex & superior præcepit, minusque renerit se exponere periculo reiteratæ seu duplicatæ solutionis resultantis à præteriti mandati sequestrativi, sed cogitret creditor ad revocationem; Ea enim quæ in iure habentur de sequestro sine iusta causa, & partis citatione non apponendo, procedunt, vel ubi est in fieri ad effectum impediendi, ne apponatur, Vel ad effectum revocationis concedendæ, non autem ut sequi non debeat excusatio moræ in inhibito, nisi constaret de collusionione & mala fide, quia nempe ab ipso debitore affectatè id procuratum esset, ex deductis per Cancr. var. resol. par. 2. cap. 4. numer. 28. Potissimè verò ubi, ut in præfenti, sequestrum supervenit re integra, & ante moram incurfam, quo casu cessat illa difficultas, quæ in proposito cadere solet, ubi supervenit post moram incurfam ex collectis hinc inde per Cancr. ubi supra num. 29. Atque ita distinguendo habetur etiam in alia quæstione, an & quando solvens alteri quam vero creditori de mandato iudicis excusetur nec nò, juxta decis. 150. Affub. cum aliis per Prælatum obser. 5. & 6. & pluries in sua materia sub titulo de credito.

Difficultas verò contra eundem emptorem rectè cadebat pro dicto tempore triennii, in quo rem & pretium retinuerat, quoniam sicuti sequestrum cessare non facit cursum census, seu alterius annui redditus, ita pariter impedire non debet hos fructus, qui ex veniori, ac probabiliori sententia non sunt usuræ debita ratione moræ & quæ pœnales dicuntur, sed succedunt loco fructuum ipsius rei, quos nec iustum, nec æquum est, ut percipiat emptor, qui pretium non solvit, ut bene advertitur per Leotar. superius citatum q. 38. num. 26. & q. 27. numer. 24. In utroque tamen loco advertitur cessare tales fructus post depositam pecuniam, cum tunc cessare videatur unica ratio retentionis rei & pretii, undè superest solum ratio moræ, quæ ex solo sequestro tollitur, multò magis ubi accedit etiam reale depositum, quod omnem affectationis, vel collusionis suspicionem tollit.

Motivabatur de præfati depositi invaliditate ob omnia ejus requisita non benè servata, præsertim Card. de Luca de Usur. & Interest.

tim circa non præviam ipsius creditoris interpellationem, per quam constitueretur in mora, sine qua debitori licitum non est ad depositum procedere, quia deponere non estolvere, ex iis quæ in hac materia collecta habentur per Cenc. decens. q. 111. Gregor. & Add. dec. 146. & 214. Rouit. prag. 4. de instrum. liquid. nu. 7. & seq. Prælat. obser. 25. & 26. Merlin. dec. 744. dec. 2. par. 10. rec. & frequenter d. us. de credito; Ponderando etiam nullitatem resultantem à non integritate, quod est unum de ejus essentialibus requisitis, dum deposita forte principali neglectum fuit deponere fructus dicti triennii probabiliter debitos; Verùm id neque obtinere videbatur, quoniam ex supra deductis in alio casu juxta punctuales auctoritates Paciani & Pastelli, saltem negari non potest esse probabiliter dubium, an hujusmodi fructus debeantur necne, quod sufficit, ut non intret dicta obligatio deponendi, cum intelligatur de liquidis, & quos omnino certum est esse debitos, non autem de incertis & illiquidis, quorum indebitum justè & probabiliter præterendi potest ex plenè deductis per Rotam dec. 228. nu. 14. par. 9. rec. repet. dec. 70. nu. 10. post Merlin. de pignori. quod summam habet rationem, quia non renerit quis facere se iudicem contra se ipsum, atque non expectata iudicis determinationeolvere id, quod probabiliter præterendit non debere.

Ac etiam quoad alios defectus, quod hic rigor procedit in eo deposito, quod cessare facit cursum fructuum, quos alià jure actionis certum est deberi, ut est exempli gratia in contractu censuali, vel simili, secus autem in præfenti, in quo sufficit de facto cessare dictum inconveniens, quod aperit locum æquitati *text. in l. curabit C. de action. empti*, ut scilicet emptor eodem tempore non sit in lucro habendi rem & pretium; Et multò magis dum dictum depositum approbatum videbatur ab eodem creditore, qui recipiendo partem pecuniæ se obligavit illam in ejus causam excomputare, ut in proposito depositi defectivi sanandi ex consensu creditoris firmatur in Romana fructuum dotis 28. Januarii 1661. coram Verosio, licet in eo casu, de quo agitur sub tit. de dote in Romana fructuum dotis de Magdalenis, disc. 51. hæc propositio fortè non benè caderet; Ideoque ista videtur quæstio, potius facti quam juris, ex singulorum casuum particularibus circumstantiis decidenda, principaliter habendo respectum ad bonam, vel malam fidem, sive ad sinceritatem actus à collusionis suspitione alieni, quia nempe emptor verè & realiter deposuerit pecuniam, & non habuerit simultaneum commodum ejus, ac rei emptæ, in quo consistit præcipuum, ac essentialis requisitum hujusmodi fructuum, seu ratio *text. in d. l. curabit*. Verùm ex dicto motivo depositi in stricta juris censura malè facti etiam hic iudex pronuntiavit contra emptorem.

SE N E N. FRUCTUUM,

AD

PETITIONEM EQUITIS A-

MERIGHI DE AMERIGHIS,

C U M

M A R T I N I S.

F

Respon-